

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Palomo Sánchez ve diğerleri/İspanya – 28955/06

Karar 12.9.2011 [BD]

Madde 10

Madde 10–1

İfade özgürlüğü

Sendikacıların, meslektaşlarına hakaret edici makaleler yayımlamaktan dolayı, işten atılmaları: *İhlal yok*

Olaylar – Başvurucular bir şirket için teslimatçı olarak çalışıyorlardı. Başvurucular, işverenlerine karşı iş mahkemeleri önünde birçok dava açtıktan sonra, 2001 yılında bir sendika kurmuş ve bu sendikanın yönetici kadrosunu oluşturmuşlardır. Sendikanın 2002 Mayıs ayı bülteni, başvurucuların taleplerini kısmen kabul eden bir iş hâkimi kararından bahsediyordu. Bültenin birinci sayfasında, şirketin iki işbirlikçisini insan kaynakları müdürüne cinsel bir lütufta bulunurken gösteren bir karikatür vardı. Bu iki kişi, başvurucuların açtıkları bir dava da, şirket lehine tanıklık yaptıkları için, kaba ifadelerle kaleme alınmış iki makalede eleştiriliyorlardı. Bülten, işçilere dağıtılmış ve sendikanın şirket binasındaki levhasına asılmıştır. Başvurucular ağır kusur nedeniyle (bu olayda bültende eleştirilen insan kaynakları müdürü ile iki işbirlikçinin onurlarını zedelemek) işten atılmışlardır. Başvurucular bu karara karşı dava açmışlardır. İş hâkimi iş akitlerinin feshinin işçi tüzüğüne ilgili maddeleri bakımından haklı olduğuna ve dolayısıyla başvurucuların iddialarının reddine karar vermiştir. İş hâkimi söz konusu karikatür ile iki makalenin hakaret içerici oldukları, ilgili insanların onurunu zedeledikleri ve dolayısıyla ifade özgürlüğünün sınırlarını aştıkları sonucuna varmıştır. Başvurucuların sonraki başvuruları da reddedilmiştir.

AİHM'nin bir Daire'si, 8 Aralık 2009 tarihli (bakınız Bilgi notu n° 130, o dönemde başvurunun başlığı *Aguilera Sánchez/İspanya*, n° 28389/06 vs. idi) bire karşı altı oyla alınan bir kararda, AİHS'nin 10. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

Hukuk – 11. madde ışığında yorumlanan 10. madde: Başvurucuların davasında ifade özgürlüğü meselesi, sendikal çerçevede dernek kurma özgürlüğü meselesiyle sıkı bir bağ içindedir. Bu bağlamda, 10. maddenin güvenceye altığı bireysel düşüncelerin korunmasının, 11. maddede düzenlenen dernek kurma ve toplantı özgürlüğünün amaçlarından birini oluşturduğunu not etmek gerekir. Ancak, başvurucuların şikâyeti, esas olarak, bir sendikanın yürütme organı üyeleri olarak, ihtilâflı makaleleri yayımlatmak ve astırmaktan dolayı işten atılmalarıyla ilgili olsa da, AİHM olayları 11. maddenin ışığında yorumlanacak olan 10.

madde açısından incelemenin daha uygun olacağı kanaatindedir, çünkü başvuruçuların söz konusu sendikaya üye olmalarından dolayı işten çıkarıldıkları gösterilememiştir.

Bu olaydaki esas soru savunmacı devletin, başvuruçuların iş akitlerinin feshini iptal etmek suretiyle, onların ifade özgürlüğüne saygıyı güvenceye almakla sorumlu olup olmadığıdır. Ulusal yargı mercileri, iş ilişkileri kontekstinde ifade özgürlüğü hakkının sınırsız olmadığı ve bu ilişkilerin karakteristik özelliklerinin dikkate alınması gerektiğini kaydetmişlerdir. İş hâkimi, karikatür ve makalelerin ilgili insanlar için hakaret edici oldukları sonucuna, ihtilâflı olayların ve başvuruçuların bülteni yayımladıkları kontekstin ince bir analizini yaparak ulaşmıştır. AİHM, ulusal yargı mercilerinin bültenin içeriğinin hakaret edici ve başkalarının onuruna zarar verici olduğu yönündeki tespitlerine karşı çıkmak için bir neden görmemektedir. Eleştiri ve hakaret arasında açık bir ayrımın yapılması gerekir. Hakaret prensip olarak yaptırım uygulanmasını haklılaştırır. Dolayısıyla, ulusal yargı mercilerinin dayandıkları gerekçeler, söz konusu karikatür ve makalelerin hedef aldıkları kişilerin şöhretlerini korumadan ibaret meşru amaçla uyumluydu. Ulusal yargı mercilerinin, başvuruçuların iş ilişkileri çerçevesinde kabul edilebilir eleştiri sınırlarını aştıkları yönündeki kararlarının, makul olgusal bir temelden yoksun veya temelsiz bir karar olduğu söylenemez.

Başvuruçulara verilen cezanın (iş akitlerinin feshedilmesinin) söz konusu makalelerin ağırlık derecesiyle orantılı olup olmadığı sorusuna gelince, ihtilâflı karikatür ve makaleler, şirket ile başvuruçuları karşı karşıya getiren bir ihtilâf bağlamında, başvuruçuların üyesi oldukları sendikanın bülteninde yayımlanmışlardır. Ancak, doğrudan şirkete yönelik değil, insan kaynakları müdürü ve iki işbirlikçiye yönelik eleştiri ve ithamlar içeriyorlardı. Kabul edilebilir eleştiri sınırları, görevlerini yürütülen siyasetçi ve memurlara oranla, normal insanlara karşı yapıldığında daha dardır.

AİHM, Hükümet'in, ihtilâflı makalelerin içeriklerinin genel yararı ilgilendiren bir meseleyle ilgili olmadığı yönündeki tezini paylaşmamaktadır. İhtilâflı yayım, başvuruçuların bazı haklar talep ettikleri şirketin içerisinde ki bir iş çatışması bağlamında yapılmıştır. Dolayısıyla, tartışma tamamen özel değildi; en azından şirket çalışanları için genel yararı ilgilendiren bir mesele söz konusuydu. Bununla birlikte, böyle bir meselenin varlığı hakaret içeren karikatür ve makalelerin kullanılmasını, iş ilişkileri çerçevesinde bile olsa, haklılaştırmaz. Söz konusu eleştiriler hızlı ve doğal bir söz alışverişi sırasında anlık ve düşünülmeden yapılmış bir tepkiden değil, şirket içerisinde kamuya açık bir alana asılmış yazılı iddialardan oluşmaktaydı. Ulusal yargı mercileri, davanın özel koşullarını göz önünde bulundurarak olaydaki farklı çıkarları dengeledikten sonra (ki Anayasa Mahkemesi'nin iş ilişkilerinde ifade özgürlüğü hakkıyla ilgili içtihadına çokça atıf yapılmıştır), işverenin verdiği cezaları onaylamış ve söz konusu davranışın başvuruçuların sendikal faaliyetleriyle doğrudan ilgili olmadığına ve iş ilişkilerinde iyi niyet ilkesine aykırı olduğuna karar vermiştir. Ulusal yargı mercileri gibi, AİHM de iş ilişkilerinin gelişmesi için bu ilişkilerin insanlar arasında güvene dayanmaları gerektiği kanaatindedir. Bu şart işverene karşı kesin bir sadakat yükümlülüğü veya işçiyi işverenin çıkarlarına bağlı hale getiren bir sakinme yükümlülüğü içermemekle birlikte, ifade özgürlüğü hakkının başka kontekstlerde meşru görülebilecek bazı kullanımları, iş ilişkileri kontekstinde meşru görülmeyebilir. İş ortamında, insanların saygınlıklarına ağır bir şekilde hakaret ve küfür içeren ifadeler yoluyla yapılan saldırılar, huzur bozucu etkileri nedeniyle, ağır cezaları meşru kılacak özel bir ağırlık kazanabilirler.

Bu koşullarda, başvuruçuların işten çıkarılmaları, devletin iptal etmek veya daha hafif bir cezayla değiştirmek suretiyle müdahale etmesini gerektirecek kadar orantısız ve aşırı değildi.

Sonuç: İhlal yok (Beşe karşı on iki oyla).

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.